

Партиције природног броја

- Партиција (подела/разбијање) природног броја n је низ позитивних природних бројева $a_1 \geq a_2 \geq \dots \geq a_m \geq 1$ тако да је $n = a_1 + a_2 + \dots + a_m$
- При томе је: $1 \leq m \leq n$ и $n \geq 1$
- Лексикографски поредак
  - прва партиција је $a_1 = n$
  - последња партиција је $1 + 1 + \dots + 1 = n$

Све партиције $n = 7$

7						
6	1					
5	2					
5	1	1				
4	3					
4	2	1				
4	1	1	1			
3	3	1				
3	2	2				
3	2	1	1			
3	1	1	1	1		
2	2	2	1			
2	2	1	1	1		
2	1	1	1	1	1	
1	1	1	1	1	1	1

C/C++ код за генерисање свих партиција природног броја

- Партиција се чува у низу $p[0], p[1], \dots, p[n-1]$
- Уколико је $p[k] > 0$ тада је $p[k]$ члан партиције
- Пронаћи највеће k тако да је $p[k] > 1$ и наћи број јединица q
- $p[k] = p[k] - 1, q = q + 1$
  - Ако је $p[k] \geq q$: $p[k+1] = q$
  - Ако је $q > p[k]$:
 $p[k+1] = p[k]$
 $q = q - p[k], k = k + 1$
поновити корак докле год може

```
1 #include <stdio.h>
2
3 bool next_partition(int* p, int n)
4 {
5     int k, i;
6     int q=0;
7
8     if(p[0]==0) // the first one
9     {
10         p[0]=n;
11         return true;
12     }
13     else // finding k
14     {
15         for(i=0; i<n; i++)
16         {
17             if(p[i]!=0) k=i;
18             else break;
19         }
20     }
21
22     while (k>=0 && p[k]==1)
23     {
24         q++;
25         k--;
26     }
27
28     if (k<0) return false;
29
30     p[k]--;
31     q++;
32
33     while(q > p[k])
34     {
35         p[k+1] = p[k];
36         q = q - p[k];
37         k++;
38     }
39
40     p[k+1] = q;
41     k++;
42
43     for(i=k+1; i<n; i++)
44         p[i]=0;
45
46     return true;
47 }
48
49 void driver_next_partition(void)
50 {
51     int n=7;
52     int* p=new int [n];
53
54     for(int i=0; i<n; i++)
55         p[i]=0;
56
57     while(next_partition(p, n))
58     {
59         //print current partition
60         for(int i=0; i<n && p[i]>0; i++)
61             printf("%2d ", p[i]);
62         printf("\n");
63     }
64
65     delete [] p;
66 }
```

Илустрација алгоритма

Све партиције $n = 7$

7							$k=0, q=0+1: p[0]=7-1, p[1]=q=1$
6	1						$k=0, q=1+1: p[0]=6-1, p[1]=q=2$
5	2						$k=1, q=0+1: p[1]=2-1, p[2]=q=1$
5	1	1					$k=0, q=2+1: p[0]=5-1, p[1]=q=3$
4	3						$k=1, q=0+1: p[1]=3-1, p[2]=q=1$
4	2	1					$k=1, q=1+1: p[1]=2-1, p[2]=q=1$
4	1	1	1				$k=0, q=3+1: p[0]=4-1, p[1]=p[0], p[2]=q-p[1]$
3	3	1					...
3	2	2					
3	2	1	1				
3	1	1	1	1			$k=0, q=3+1: p[0]=3-1, p[1]=p[0], p[2]=q-p[1]$
2	2	2	1				...
2	2	1	1	1			
2	1	1	1	1	1		
1	1	1	1	1	1	1	$k=-1, q=7: \text{нема наредне партиције}$

Укупан број партиција: не постоји аналитички израз

The man who
knew infinity

$$P(n) \approx \frac{1}{4n\sqrt{3}} e^{\pi\sqrt{\frac{2n}{3}}}$$

P (1) =	1	P (21) =	792	P (41) =	44583	P (61) =	1121505
P (2) =	2	P (22) =	1002	P (42) =	53174	P (62) =	1300156
P (3) =	3	P (23) =	1255	P (43) =	63261	P (63) =	1505499
P (4) =	5	P (24) =	1575	P (44) =	75175	P (64) =	1741630
P (5) =	7	P (25) =	1958	P (45) =	89134	P (65) =	2012558
P (6) =	11	P (26) =	2436	P (46) =	105558	P (66) =	2323520
P (7) =	15	P (27) =	3010	P (47) =	124754	P (67) =	2679689
P (8) =	22	P (28) =	3718	P (48) =	147273	P (68) =	3087735
P (9) =	30	P (29) =	4565	P (49) =	173525	P (69) =	3554345
P (10) =	42	P (30) =	5604	P (50) =	204226	P (70) =	4087968
P (11) =	56	P (31) =	6842	P (51) =	239943	P (71) =	4697205
P (12) =	77	P (32) =	8349	P (52) =	281589	P (72) =	5392783
P (13) =	101	P (33) =	10143	P (53) =	329931	P (73) =	6185689
P (14) =	135	P (34) =	12310	P (54) =	386155	P (74) =	7089500
P (15) =	176	P (35) =	14883	P (55) =	451276	P (75) =	8118264
P (16) =	231	P (36) =	17977	P (56) =	526823	P (76) =	9289091
P (17) =	297	P (37) =	21637	P (57) =	614154	P (77) =	10619863
P (18) =	385	P (38) =	26015	P (58) =	715220	P (78) =	12132164
P (19) =	490	P (39) =	31185	P (59) =	831820	P (79) =	13848650
P (20) =	627	P (40) =	37338	P (60) =	966467	P (80) =	15796476

Партиције природног броја са тачно m чланова

- $a_1 \geq a_2 \geq \dots \geq a_m \geq 1$ тако да је
 $n = a_1 + a_2 + \dots + a_m$
- При томе је: $2 \leq m \leq n$ задато
- Једноставна имплементација:
прескочити партиције $P(n)$ чији
је број чланова различит од m
  - Постоје и ефикасније
имплементације

Све партиције
 $n = 11 \quad m = 4$

8	1	1	1
7	2	1	1
6	3	1	1
6	2	2	1
5	4	1	1
5	3	2	1
5	2	2	2
4	4	2	1
4	3	3	1
4	3	2	2
3	3	3	2

Партиције скупа

- Партиција скупа S је подела S на подскупове S_m , $1 \leq m \leq |S|$ тако да важи:
$$S = S_1 \cup S_2 \cup \dots \cup S_m$$
$$S_i \neq \{\emptyset\}, \quad 1 \leq i \leq m$$
$$i \neq j \Rightarrow S_i \cap S_j = \{\emptyset\}, \quad 1 \leq i, j \leq m$$
- $|S|$ је број елемената скупа S

Све партиције

$S = \{1, 2, 3, 4\}$

 $\{1, 2, 3, 4\}$
 $\{1, 2, 3\}, \{4\}$
 $\{1, 2, 4\}, \{3\}$
 $\{1, 2\}, \{3, 4\}$
 $\{1, 2\}, \{3\}, \{4\}$
 $\{1, 3, 4\}, \{2\}$
 $\{1, 3\}, \{2, 4\}$
 $\{1, 3\}, \{2\}, \{4\}$
 $\{1, 4\}, \{2, 3\}$
 $\{1\}, \{2, 3, 4\}$
 $\{1\}, \{2, 3\}, \{4\}$
 $\{1, 4\}, \{2\}, \{3\}$
 $\{1\}, \{2, 4\}, \{3\}$
 $\{1\}, \{2\}, \{3, 4\}$
 $\{1\}, \{2\}, \{3\}, \{4\}$

Пресликавање партиције скупа

Сви могући | Све партиције
низови $n=4$ | $S = \{1, 2, 3, 4\}$

- Посматрајмо низ $a_1, a_2, \dots, a_n$ који задовољава следеће услове:
 $a_1 = 0$ и
 $a_{j+1} \leq 1 + \max(a_1, \dots, a_j)$,
 $1 \leq j < n$
- Сваки следећи елемент низа може највише за 1 да буде већи од највећег елемента пре њега у низу
(енг: restricted growth string)
- Једнозначно пресликавање RGS на партицију скупа!
- Број партиција: $\max(a_i) + 1$

0	0	0	0	-> {1, 2, 3, 4}
0	0	0	1	-> {1, 2, 3}, {4}
0	0	1	0	-> {1, 2, 4}, {3}
0	0	1	1	-> {1, 2}, {3, 4}
0	0	1	2	-> {1, 2}, {3}, {4}
0	1	0	0	-> {1, 3, 4}, {2}
0	1	0	1	-> {1, 3}, {2, 4}
0	1	0	2	-> {1, 3}, {2}, {4}
0	1	1	0	-> {1, 4}, {2, 3}
0	1	1	1	-> {1}, {2, 3, 4}
0	1	1	2	-> {1}, {2, 3}, {4}
0	1	2	0	-> {1, 4}, {2}, {3}
0	1	2	1	-> {1}, {2, 4}, {3}
0	1	2	2	-> {1}, {2}, {3, 4}
0	1	2	3	-> {1}, {2}, {3}, {4}

C/C++ код за генерисање свих партиција скупа

- RGS: $a_i = 0, 0 \leq i \leq n - 1$
- Максималне вредности елемената $b_0 = 0$,
 $b_i = \max(b_{i-1}, a_{i-1} + 1)$
 $1 \leq i \leq n - 1$
- Полазећи од последњег елемента a_i проверити да ли $a_i \leq b_i$
  - може: $a_i = a_i + 1$ и одредити нове вредности за све b_i
  - не може: $a_i = a_i + 1$ и поновити корак за елемент $i - 1$
- Крај је када нема елемента који се може повећати за један

```
45 bool next_partition_of_set(int* a, int n)
46 {
47     int j;
48     int* b = new int [n];
49
50     for(j=0; j<n; j++)
51         b[j]=j==0 ? 0 : std::max(b[j-1],a[j-1]+1);
52
53     for(j=n-1; j>=0; j--)
54     {
55         if(a[j]<b[j])
56         {
57             a[j]++;
58             break;
59         }
60         else
61             a[j]=0;
62     }
63     if(j==-1)
64         return false;
65
66     delete [] b;
67     return true;
68 }

70 void driver_next_partition_of_set(void)
71 {
72     int n=4;
73     int* a = new int [n];
74     int i;
75
76     for(i=0; i<n; i++)
77         a[i]=0;
78
79     do
80     {
81         for(i=0; i<n; i++)
82             printf("%2d ",a[i]);
83         printf("\n");
84     }while(next_partition_of_set(a, n));
85
86     delete [] a;
87 }
```


Партиција скупа на тачно m подскупова

- Важи све што и за партицију скупа једино је m задато
- Једноставна имплементација: узети само RGS које задовољавају $\max(a_i) + 1 = m$
- Постоје ефикасније имплементације које су алгоритамски сложеније

Све партиције

$S = \{1, 2, 3, 4\}$

$m = 2$

$\{1, 2, 3\}, \{4\}$

$\{1, 2, 4\}, \{3\}$

$\{1, 2\}, \{3, 4\}$

$\{1, 3, 4\}, \{2\}$

$\{1, 3\}, \{2, 4\}$

$\{1, 4\}, \{2, 3\}$

$\{1\}, \{2, 3, 4\}$

Број партиција скупа

- Точно k подскупова

– Стирлингови бројеви друге врсте

$$S(n, k) = S_n^{(k)} = \left\{ \begin{matrix} n \\ k \end{matrix} \right\}$$

$S(1, 1) = 1$
 $S(2, 1) = 1$ $S(2, 2) = 1$
 $S(3, 1) = 1$ $S(3, 2) = 3$ $S(3, 3) = 1$
 $S(4, 1) = 1$ $S(4, 2) = 7$ $S(4, 3) = 6$ $S(4, 4) = 1$
 $S(5, 1) = 1$ $S(5, 2) = 15$ $S(5, 3) = 25$ $S(5, 4) = 10$ $S(5, 5) = 1$
 $S(6, 1) = 1$ $S(6, 2) = 31$ $S(6, 3) = 90$ $S(6, 4) = 65$ $S(6, 5) = 15$ $S(6, 6) = 1$
 $S(7, 1) = 1$ $S(7, 2) = 63$ $S(7, 3) = 301$ $S(7, 4) = 350$ $S(7, 5) = 140$ $S(7, 6) = 21$ $S(7, 7) = 1$
 $S(8, 1) = 1$ $S(8, 2) = 127$ $S(8, 3) = 966$ $S(8, 4) = 1701$ $S(8, 5) = 1050$ $S(8, 6) = 266$ $S(8, 7) = 28$ $S(8, 8) = 1$
 $S(9, 1) = 1$ $S(9, 2) = 255$ $S(9, 3) = 3025$ $S(9, 4) = 7770$ $S(9, 5) = 6951$ $S(9, 6) = 2646$ $S(9, 7) = 462$ $S(9, 8) = 36$ $S(9, 9) = 1$
 $S(10, 1) = 1$ $S(10, 2) = 511$ $S(10, 3) = 9330$ $S(10, 4) = 34105$ $S(10, 5) = 42525$ $S(10, 6) = 22827$ $S(10, 7) = 5880$ $S(10, 8) = 750$ $S(10, 9) = 45$ $S(10, 10) = 1$

- Све могуће партиције

— Белови бројеви

$$B_n = \sum_{k=1}^n S(n, k)$$

B(1)=	1	B(8)=	4140
B(2)=	2	B(9)=	21147
B(3)=	5	B(10)=	115975
B(4)=	15	B(11)=	678570
B(5)=	52	B(12)=	4213597
B(6)=	203	B(13)=	27644437
B(7)=	877	B(14)=	190899322

Партиције код којих је редослед битан

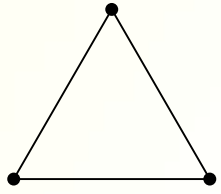
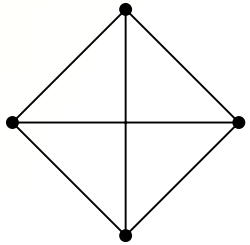
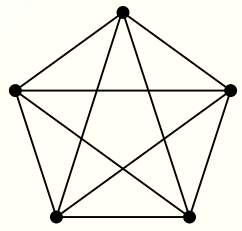
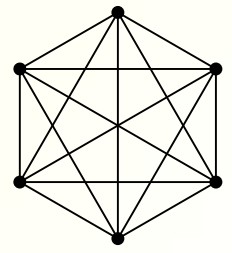
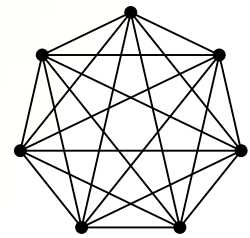
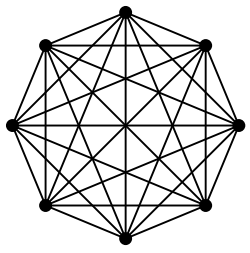
- Композиција природног броја је партиција код које је редослед сабирака битан
- Пример $n = 7$: $3+2+1+1$ или $1+1+2+3$
- Број композиција броја n је 2^{n-1}
(једнозначно пресликавање $\{0,1\}^{n-1}$)
 $(\overbrace{1 * 1 * 1 * \dots * 1}^n), * \in \{+, |\}$
- Партиција скупа са редоследом подскупова:
генерисати партицију скупа +
пермутација свих подскупова

Претраживање по стаблима графа: комплетан граф

- Комплетан неусмерен граф са n чворова (K_n): између сваког пара чворова постоји грана

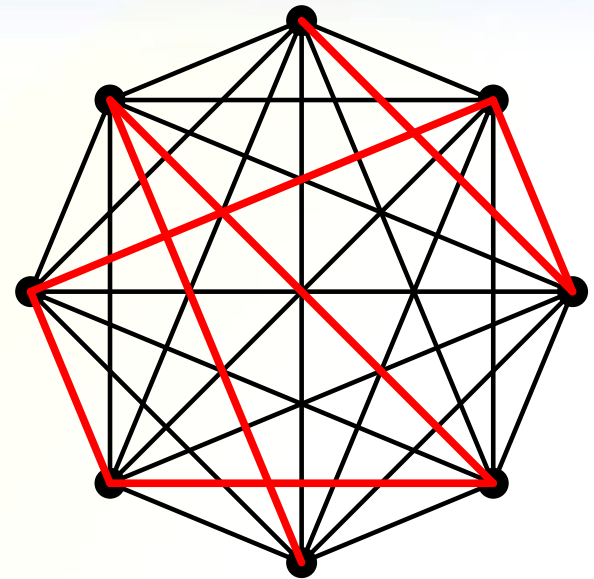
- Укупан број грана је

$$\binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$$

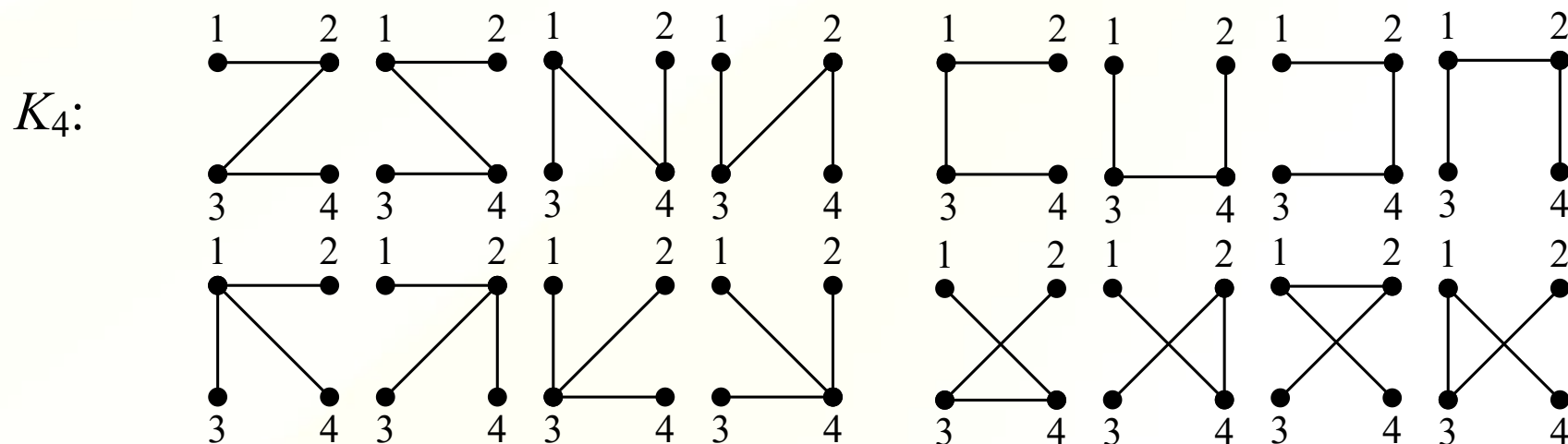
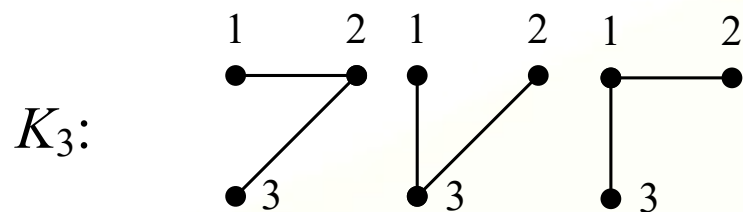
K_1	K_2	K_3	K_4
K_5	K_6	K_7	K_8

Стабло графа

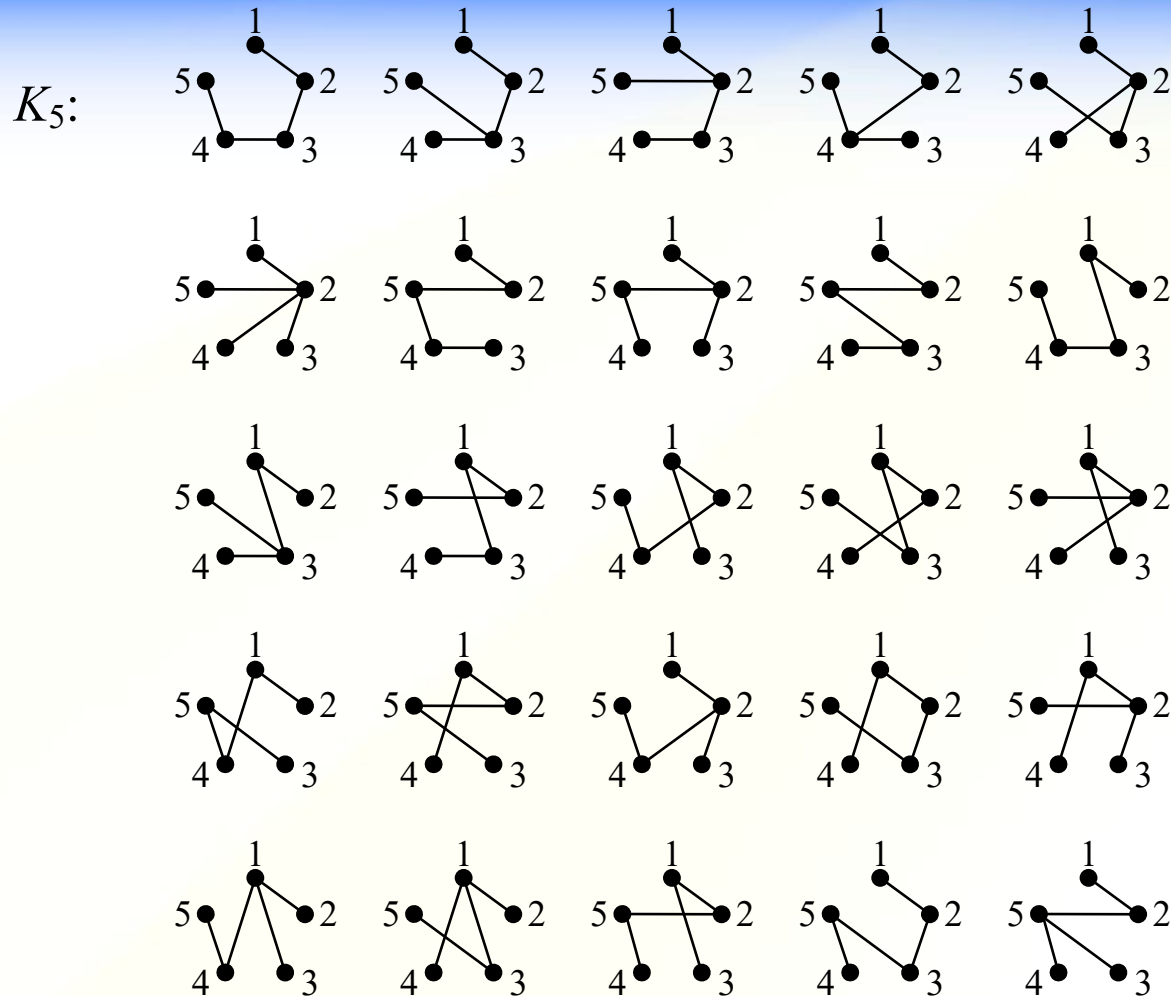
- Стабло графа (енг. *spanning tree*) је подскуп од $n - 1$ грана које
  - повезују све чворове графа (постоји пут између произвољног пара чворова) и
  - нема петљи (до једног чвора може се доћи само на један начин)
- Колико има различитих стабала комплетног графа K_n ?

Примери стабла комплетних графова K_2 , K_3 и K_4

Пример стабла K_5 : 1/5 стабала (цикличка пермутација индекса)

Колико има стабала графа?

Кирхофова теорема

- Посматрамо произвољан граф
- Напишемо Лапласову матрицу

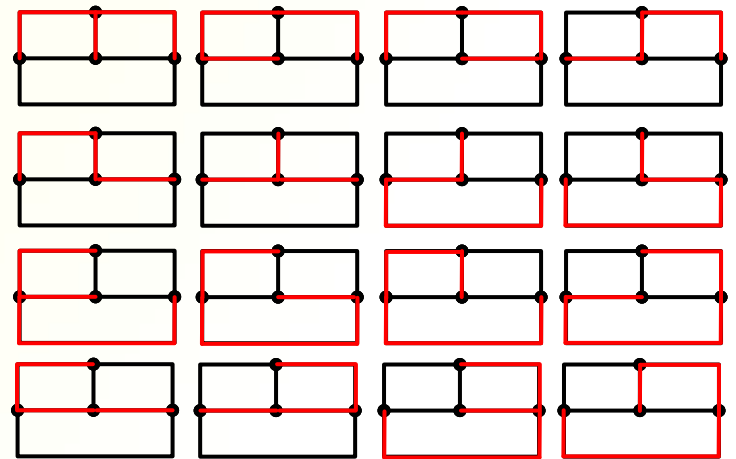
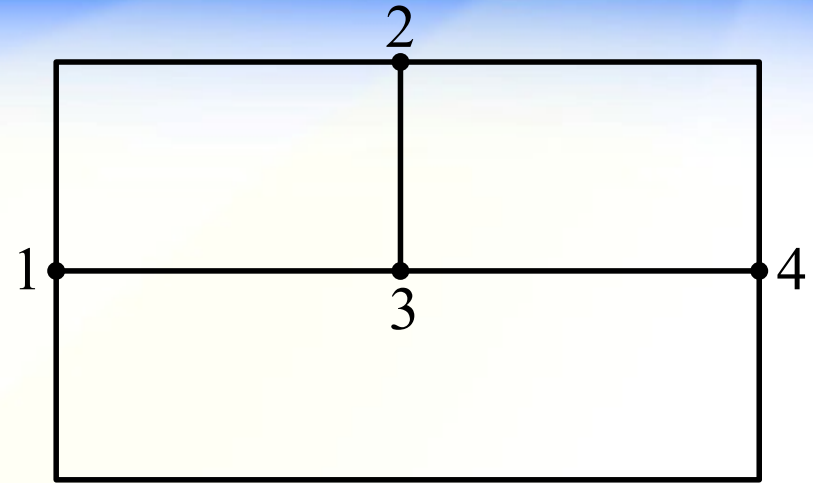
$$Q = \begin{bmatrix} +3 & -1 & -1 & -1 \\ -1 & +3 & -1 & -1 \\ -1 & -1 & +3 & -1 \\ -1 & -1 & -1 & +3 \end{bmatrix}$$

- Изоставимо један ред и колону

$$Q' = \begin{bmatrix} +3 & -1 & -1 \\ -1 & +3 & -1 \\ -1 & -1 & +3 \end{bmatrix}$$

- Детерминанта Q' је број стабала

$$\det Q' = \begin{vmatrix} +3 & -1 & -1 \\ -1 & +3 & -1 \\ -1 & -1 & +3 \end{vmatrix} = 27 - 1 - 1 - 3 - 3 - 3 = 16$$

Колики је број стабала комплетног графа?

- Број стабала комплетног графа је n^{n-2} (Cayley's formula)
- $n^{n-2} > n!$ ако је $n \geq 5$
- Претраживање по свим стаблима је сложенији проблем од TSP!
- Уколико граф није комплетан број стабала је мањи од n^{n-2}

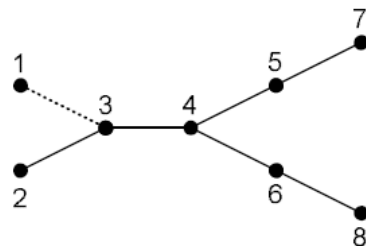
Како генерисати сва стабла комплетног графа?

- Секвенце: варијације са понављањем $n \geq 2$ елемената на $n - 2$ места
  - $n = 4$ (број стабала K_4 је 16):
(1 1) (1 2) (1 3) (1 4) (2 1) (2 2) (2 3) (2 4)
(3 1) (3 2) (3 3) (3 4) (4 1) (4 2) (4 3) (4 4)
- Постоји **једнозначно пресликавање** између оваквих секвенци и стабала комплетног графа са n чворова (Prüfer)

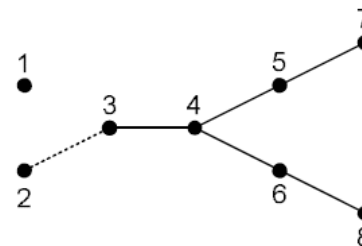
Кодовање стабала у секвенце: алгоритам

- Лист = чвор из кога полази само једна грана
- Пронаћи лист стабла са најмањим редним бројем
- Записати редни број чвора са којим је повезан нађени лист (јединствени сусед)
- Избацити лист из стабла
- Поновити процедуру $n - 2$ пута

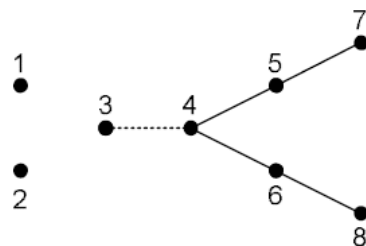
Кодовања стабла у секвенце: пример

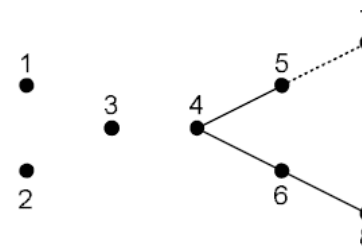
(a) $P = (3)$

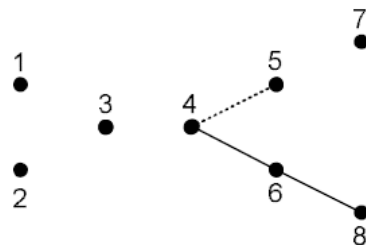
(b) $P = (3, 3)$

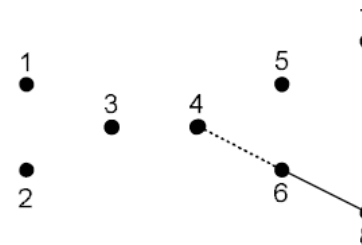
(c) $P = (3, 3, 4)$

(d) $P = (3, 3, 4, 5)$

(e) $P = (3, 3, 4, 5, 4)$

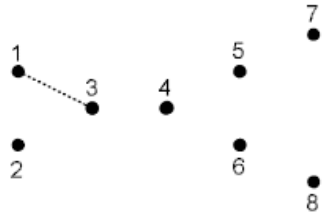

(f) $P = (3, 3, 4, 5, 4, 6)$

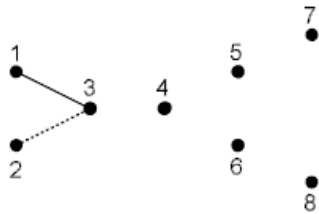
Декодовање секвенце у стабло: алгоритам

- Задата је секвенца $P=(p_1, p_2, \dots, p_{n-2})$
- Почети са низом чворова
 $V = (v_1, v_2, \dots, v_n) = (1, 2, \dots, n)$
- Понављати за $i = 1, 2, \dots, n - 2$
  - Пронаћи најмањи редни број чвора v_i који се не појављује у секвенци P
  - Повезати v_i са p_i
  - Избацити v_i из V и p_i из P
- Последњи корак је повезивање преостала два елемента из V

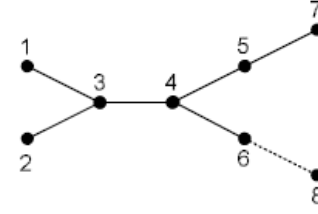
Декодовање секвенце у стабло: пример

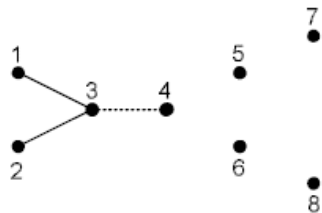
(a) $P = (\underline{3}, 3, 4, 5, 4, 6)$; $V = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$

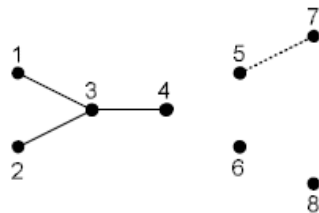
(b) $P = (\underline{3}, 4, 5, 4, 6)$; $V = \{2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$

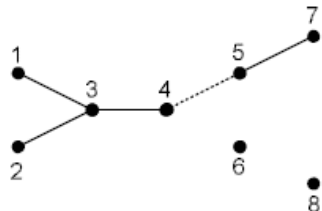
(g) $P = ( )$; $V = \{\underline{6}, \underline{8}\}$

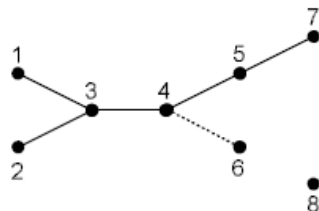
(c) $P = (\underline{4}, 5, 4, 6)$; $V = \{\underline{3}, 4, 5, 6, 7, 8\}$

(d) $P = (\underline{5}, 4, 6)$; $V = \{4, 5, 6, \underline{7}, 8\}$

(e) $P = (\underline{4}, 6)$; $V = \{4, \underline{5}, 6, 8\}$

(f) $P = (\underline{6})$; $V = \{\underline{4}, 6, 8\}$

C/C++ код за декодовање

```
1 #include <stdio.h>
2
3 void SequenceToSpanningTree(int* P, int len, int* T)
4 {
5     int i,j,q=0;
6     int n=len+2;
7     int* V=new int [n];
8
9     for(i=0; i<n; i++)
10         V[i]=0;
11
12     for(i=0; i<len; i++)
13         V[P[i]-1] += 1;
14
15     for(i=0; i<len; i++)
16     {
17         for (j=0; j<n; j++)
18         {
19             if (V[j]==0)
20             {
21                 V[j]=-1;
22                 T[q++]=j+1;
23                 T[q++]=P[i];
24                 V[P[i]-1]--;
25                 break;
26             }
27         }
28     }
29
30     j=0;
31     for(i=0; i<n; i++)
32     {
33         if(V[i]==0 && j==0)
34         {
35             T[q++]=i+1;
36             j++;
37         }
38         else if(V[i]==0 && j==1)
39         {
40             T[q++]=i+1;
41             break;
42         }
43     }
44
45     delete [] V;
46 }
47
```

```
48 void main(void)
49 {
50     int P[] = { 1, 2, 2 };
51     int len = sizeof(P) / sizeof(P[0]);
52
53     int* T = new int [2*(len+1)];
54     SequenceToSpanningTree(P, len, T);
55
56     for(int i=0; i<2*(len+1); i++)
57     {
58         printf(" %d",T[i]);
59         if((i+1)%2==0 && i<2*len)
60             printf(" - ");
61     }
62     printf("\n");
63
64     delete [] T;
65
66 }
```

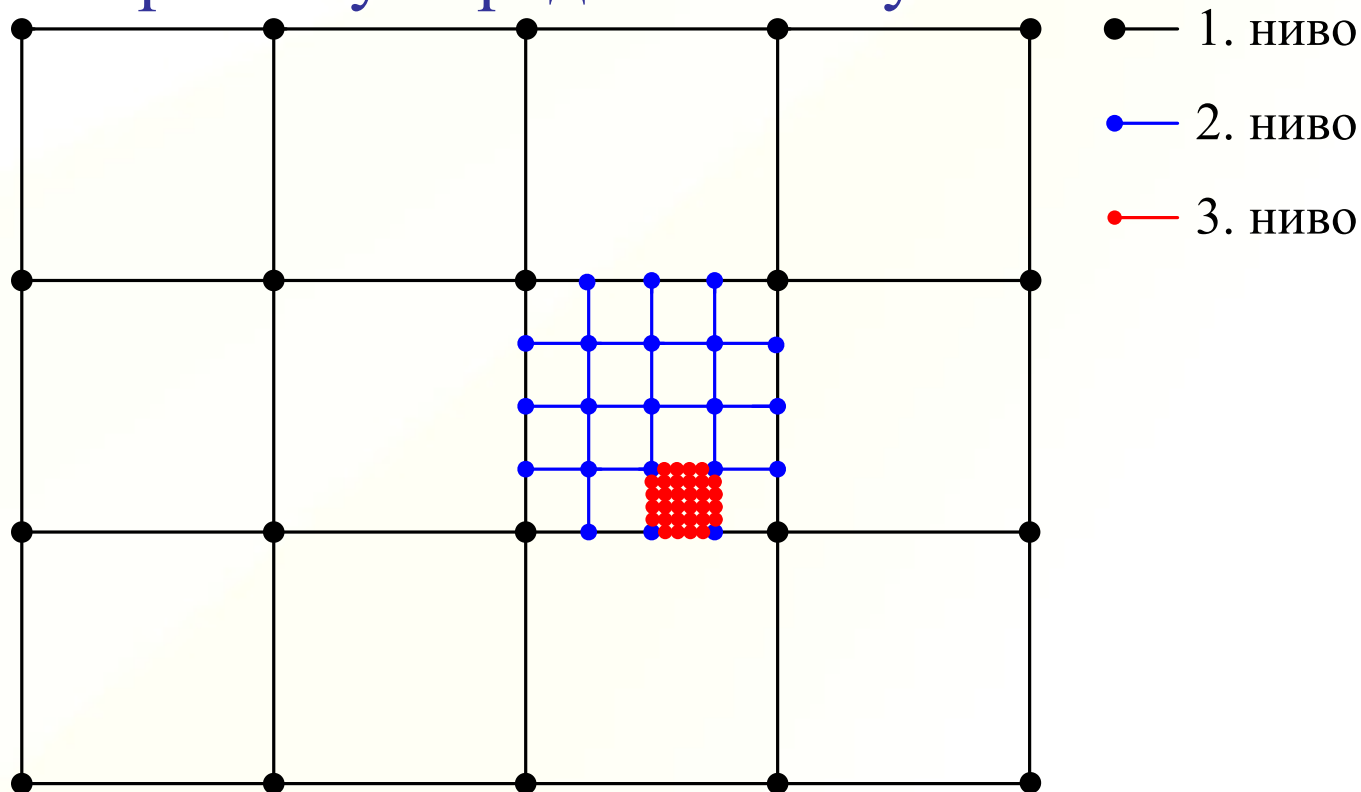
Систематско претраживање: особине и употреба

- Уколико желимо да **докажемо** да смо нашли **глобални оптимум** (најбоље могуће решење) једини начин је да **систематски претражимо** читав оптимизациони простор у општем случају
- Једно решење (једна тачка оптимизационог простора) се једном и само једном проверава
- Континуалне променљиве (NLP):
  - систематско претраживање подразумева коначан корак за сваку димензију (тачност)
  - решење смо нашли са тачношћу која је пропорционална кораку
- Дискретне променљиве (SAT и TSP):
  - сва решења су проверена

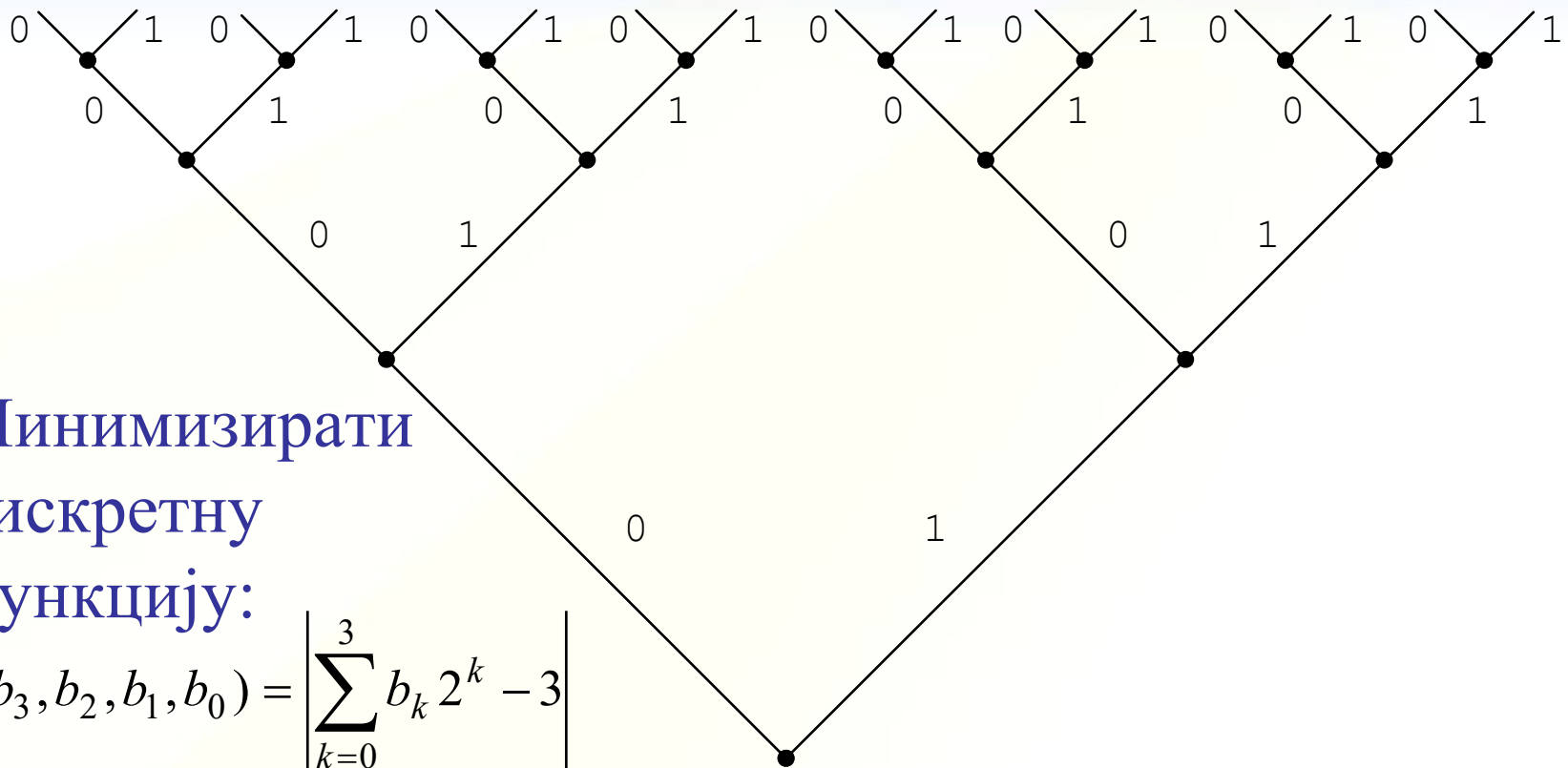

Варијације: хијерархијско систематско претраживање

- Проценити део простора и претражити га са мањим кораком у наредном нивоу

Варијације: гранање и одсецање (branch & cut backtracking)

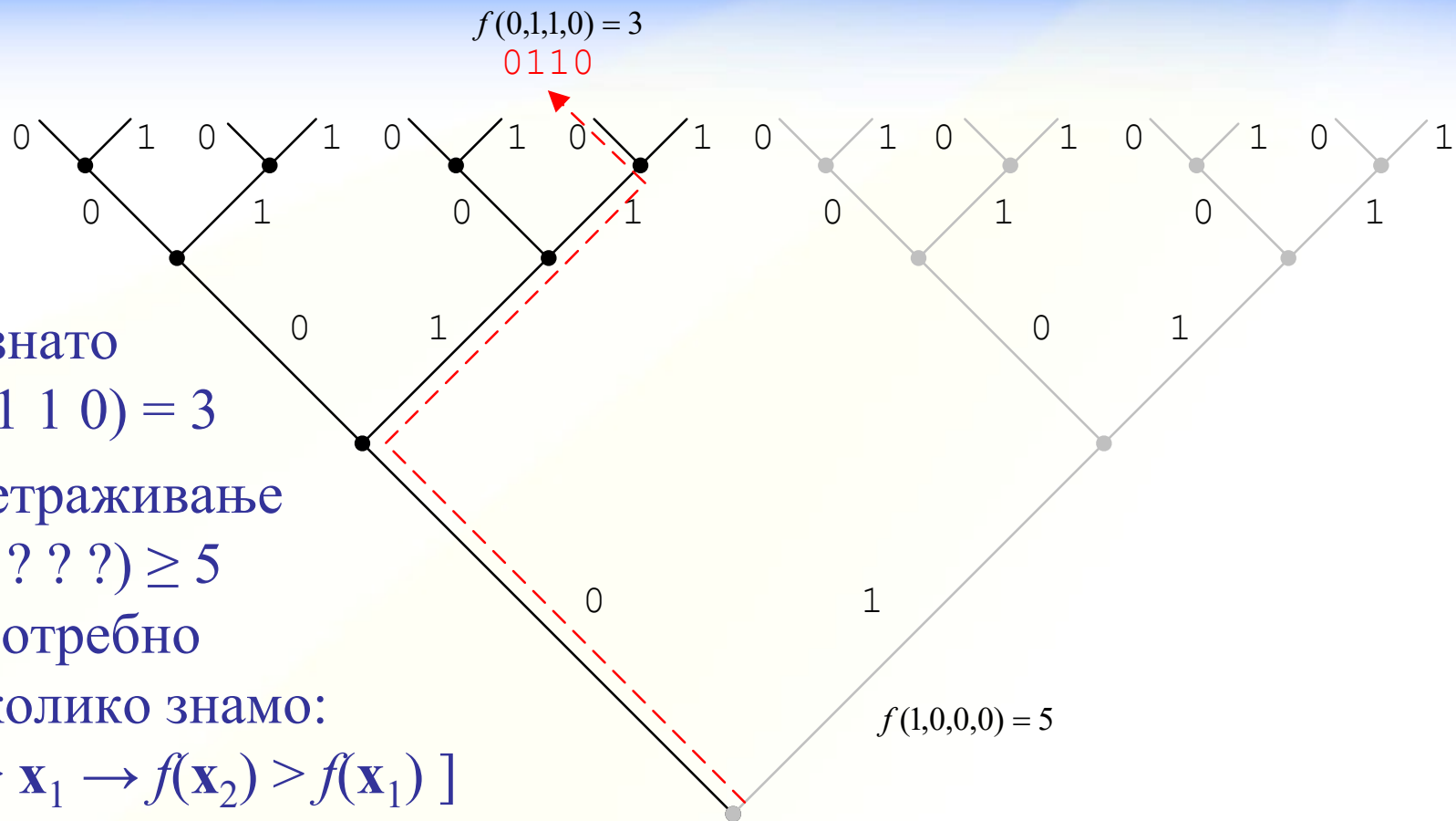
- Минимизирати
дискретну
функцију:

$$f(b_3, b_2, b_1, b_0) = \left| \sum_{k=0}^3 b_k 2^k - 3 \right|$$

$$b_k \in \{0,1\}$$

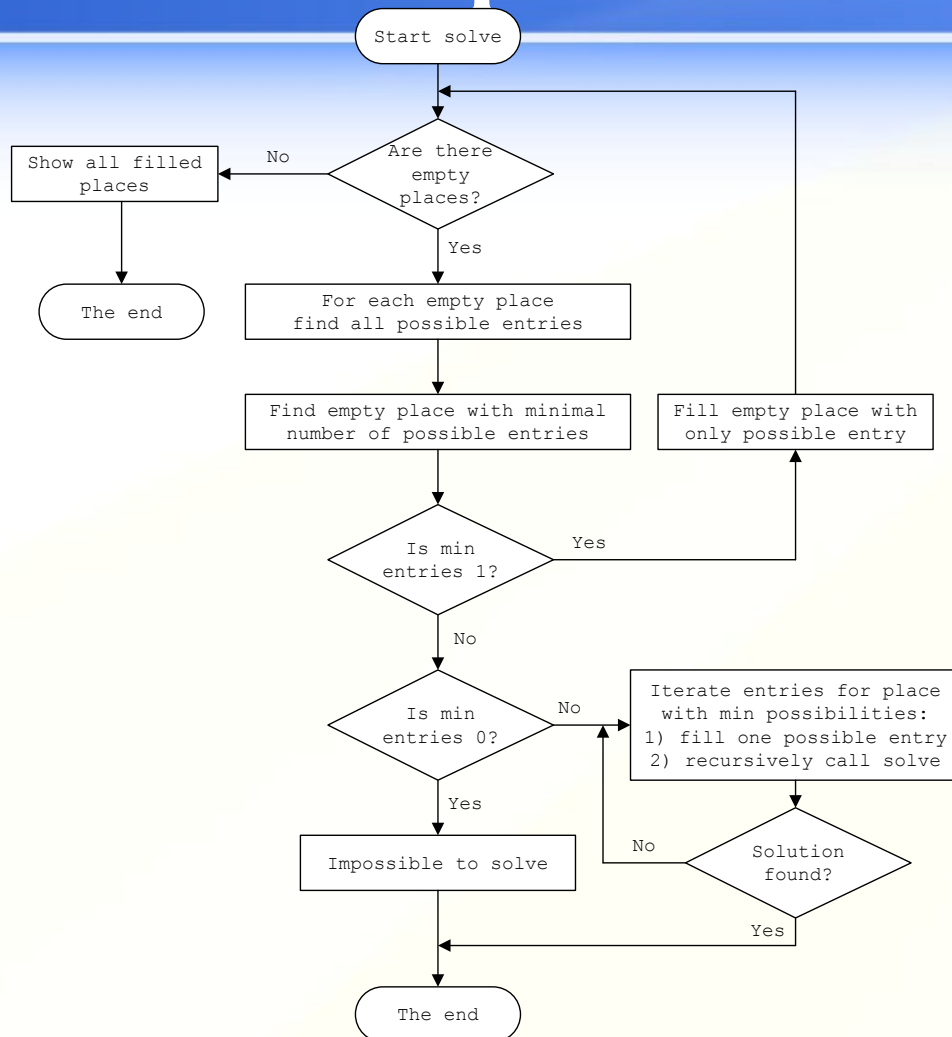
Гранање и одсецање: прескочити део простора

- Познато
 $f(0\ 1\ 1\ 0) = 3$
- Претраживање
 $f(1\ ?\ ?\ ?) \geq 5$
непотребно
[уколико знамо:
 $\mathbf{x}_2 > \mathbf{x}_1 \rightarrow f(\mathbf{x}_2) > f(\mathbf{x}_1)$]
- Простор смањен 2 пута!

SUDOKU:

гранање и одсецање

		8			9		1	4
	2							
				2		8		5
1							7	
	7					9	3	
6			1	4				
			2					

5	6	9	8	7	2	3	1	4
3	1	8	4	6	9	2	5	7
7	2	4	3	1	5	6	8	9
9	4	3	7	2	1	8	6	5
1	5	7	9	8	6	4	2	3
2	8	6	5	3	4	7	9	1
4	7	1	6	5	8	9	3	2
6	9	2	1	4	3	5	7	8
8	3	5	2	9	7	1	4	6

[33] Solving time: 0.061 [sec]

Други називи и особине систематског претраживања

- Други називи за систематско претраживање
  - Grid search
  - Brute-force search
  - Parameter sweep
  - Exhaustive search
  - Enumeration
  - Generate & test
- Најбољи могући приступ
уколико можемо да сачекамо да се претрага заврши
  - оптимизациони простор је мали у односу на расположиве ресурсе
- Уколико претрага траје недопустиво дуго није од користи
  - оптимизациони простор је велики у односу на рачунарске ресурсе
- Погодан за извршавање у
паралели на рачунарима са више процесора (језгара)

Случајно претраживање

- На случајан начин генеришу се тачке у којима се рачуна функција грешке
- Најчешће се користи генератор са униформном расподелом
- Неефикасан начин оптимизације јер су претходно и наредно израчунавање оптимизационе функције независни (иста тачка може да се испита више пута)
- Добар начин за грубу претрагу простора
- Сложеност $O(N)$
 N број одбирака оптимизационог простора

Генератори случајних бројева

- Рачунарско генерисање случајних бројева је нетривијалан задатак
- Генератори који постоје у библиотекама пролазе строге тестове случајности само делимично!
- Доступне функције:
  - C/C++: `rand()`, `srand()`, `boost/random...`
  - MATLAB: `rand()`, `randn()`, `randi()`...
  - Python: `random.randint`, `random.uniform...`

Једноставна рутина за генерисање целих случајних бројева

- Опсег $a \leq \xi \leq b$
- Ограничење:
RAND_MAX
- Ограничење зависи од компајлера
(VS2017 RAND_MAX = 32768)
- Уколико је потребан већи опсег
  - генерисати произвољан низ бита {0, 1} и претворити га у цео број
  - генерисати два цела броја (или више), надовезати бите и интерпретирати нови низ као нови (већи) цео број

```
int random_int(int a, int b)
{
    int res;
    res = a + rand() % (b + 1 - a);
    return res;
}
```


Једноставна рутина за генерисање реалних случајних бројева

- Опсег $a \leq \xi \leq b$
- Разлика између два суседна броја који се генеришу (грануларност) је $1/\text{RAND\_MAX}$
- Уколико је потребна већа грануларност:
  - Опсег $[a \ b]$ поделити на више подопсега и сабрати (суперице) бројеве из подопсега

```
double random_float(double a, double b)
{
    double res;
    res = a + (double)rand() / (double)(RAND_MAX / (b-a));
    return res;
}
```

C++11 <random>

```
#include <random>
#include <iostream>

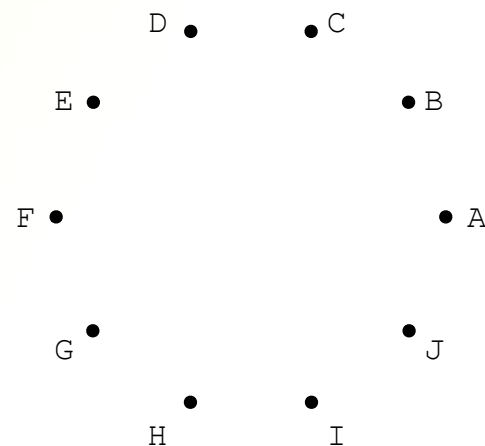
int main() {
    std::random_device rd;
    std::mt19937 mt(rd());

    std::uniform_real_distribution<double> random_float(1.0, 10.0);
    for (int i = 0; i<16; ++i)
        std::cout << random_float(mt) << "\n";

    std::uniform_int_distribution<int> random_int(1, 5);
    for (int i = 0; i<16; ++i)
        std::cout << random_int(mt) << "\n";
}
```

Задатак

- Десет градова потребно је повезати мрежом за дистрибуцију електричне енергије
  - Сви градови морају бити повезани
  - При повезивању није дозвољено да постоје затворени путеви (петље)
  - Цена повезивања сваког пара градова дата је у табели (табела је симетрична)
  - Свако гранање од једног града ка **четири или више** градова повећава цену за $(g - 3) \cdot 250$ јединица цене
  - Пронаћи оптималан начин повезивања градова коришћењем **потпуне претраге** (минимизирати цену повезивања)

Цена повезивања

(табела је симетрична)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
A	0	374	101	223	108	178	252	285	240	356
B	374	0	27	166	433	199	135	95	136	17
C	101	27	0	41	52	821	180	201	131	247
D	223	166	41	0	430	47	52	84	40	155
E	108	433	52	430	0	453	478	344	389	423
F	178	199	821	47	453	0	91	37	64	181
G	252	135	180	52	478	91	0	25	83	117
H	285	95	201	84	344	37	25	0	51	42
I	240	136	131	40	389	64	83	51	0	118
J	356	17	247	155	423	181	117	42	118	0

Поступак решавања

- Проблем се може решити претраживањем по комплетном графу K_{10}
- Потребно је претражити сва стабла овог графа
- Максималан број претрага је $n^{n-2} = 10^8$
- Написати код за израчунавање оптимизационе функције:
$$f(\mathbf{x}) = \sum_{k=1}^9 c_k + \sum_{n=1}^{10} \begin{cases} 0, & g(n) < 4 \\ 250(g(n) - 3), & g(n) \geq 4 \end{cases}$$

c_k је “цена” гране са редним бројем k
(тј. вредност из табеле за полазни и крајњи чвор k -те гране)
плус “пенал” за сваки чвор стабла у којем постоји гранање четири или више грана ($g(n)$ је број грана које се стичу у чвору n)
- Написати код који генерише све секвенце које се могу једнозначно пресликати у стабла графа (варијације са понављањем)
- Искористити рутину за пресликавање секвенце у стабло графа
- Написати код који извршава потпуну претрагу
- Пронаћи и записати у ASCII фајл
  - минималну цену мреже за повезивање
  - путању за повезивање (стабло графа)
решење треба да садржи девет грана (стабло) графа
свака грана графа је дефинисана са два чвора X и Y (чворови су означени са A, B, C, D...)
гране записати као два чвора раздвојена размаком (A B)
стабло записати као низ грана раздвојених цртицом (A B – C D – A D ...)